

**Ecce Homo
Rabra mindig felügyelnek,
ám nevét tudni: restek.
Órtól őrig csak a szó ver,
ha kihívtak valahova:
megy az ember!**

**Kétezer év mily keveset
formálta a börtönnyelvet!
Akkor is így mondták egyszer -
kihívottra rámutatva:
ím, az ember!**

**Harmadik mise
Az asszony már söpör, a férfi tüzet csinált,
szárad fölötté pár ruhadarab,
s a jászolban az újszülött csecsemő
gőgicsél a takaró alatt.**

**Szerszám után néz és indul az ács lassan
a gazda csúrért igazítani,
ki őket a rozzant istállóból
tegnap este nem hajította ki.**

**Az asszony meg töpreng magában,
hogyan estebédre mit kellene főzni?
Valami oly hamar-könnyű dolgot,
s főleg, ami semmiből jó ki.**

**Pár ágat, gallyat térdén tör a tűzre,
csapkod kint az ónos téli zápor;
s a jászol mellett leborul szótlan,
csak úgy, mint máskor.**

(Lénárd Ödön)

XXV. évfolyam 11. szám 2018. november

Bulányi György: Főpapok, írástudók és vének	3905
Merza József: Következő lépés (5.)	3907
Simon Péter: A Bokor lelkiisége	3910
Bartha Éva: Isten az választotta ki...	3912
Garay András: Hogyan foglalna állást...	3917
Hollai Keresztély: Hogyan lépek be a...	3919
Farkas István: Öregek	3920
Simonyi Béla: Fehér, fekete, szürke, kék	3921
Elhunyt Kállay Emil	3924
LEVELESLÁDA	3925
Horváthné Bajai Éva: Hosszú út Jerikóig	3926
Miklovicz László: Homília...	3926
Kamarás István: Fidentia pro Ecclesia	3928
Lackfi János: a Hajlékkészítés zsoltára	3928

*«Az emberi elköteleződés folyóirata – családunkért, nemzetünkért,
mindenkiért – Isten Országá megvalósulásáért.»*
Elérhetőség: koinonia_tarsak@gmail.com

BULÁNYI GYÖRGY

FŐPAPOK, ÍRÁSTUDÓK ÉS VÉNEK...

És kötélből ostort fonván kihajtá őket a templomból (Kodály, Jézus és a kufárok), s a megtisztított templomban Jézus, a tanító, ismét tanít. Idézet következik: Odamennek a templomban tanító Jézushoz a főpapok s a nép vénei mondván: Milyen hatalommal teszed ezeket? Ki adta neked ezt a hatalmat? (Mt21,23) Ezeket. Miket? Uthalhat a szó akár a templom tisztítására, akár a tanításra, akár mind a kettőre.

Ez a mai evangéliumi szakasz előzménye. S a mai szakasz folytatása? A gyilkos szőlőmunkásokról szóló példabeszéd, amely ezekkel a szavakkal fejeződik be: és hallván a főpapok és a farizeusok Jézus

példabeszédeit, megértették, hogy róluik beszél. A 23-27. versekben olvasható az előzmény, a 33-46. versek mondják el a folytatást. Köztük a mai szakasz: a Mt21, 28-32. versek. A Mt21,28. vers ezzel indul: *De mi a véleményetek erről? Nektek! Kiknek? Nem mondja meg a szöveg. A befejező, a 32. vers sem mond többet: ti nem hittetek Jánosnak, ti nem gondoltátok meg magatokat.* A misekönyv elé is teszi a mai szakasznak: Abban az időben Jézus ezt mondta a főpapoknak és a nép véneinek... De ez a nevesítés csak a mai szakasz előttiben: *a milyen hatalommal teszed ezt...* stb. szakaszban szerepel. A mai szakasz folytatásában viszont a főpapok és a farizeusok, ill. egyes kódexekben a főpapok és az írástudók szerepelnek.

Ha figyelembe vesszük az előzményt is, a folytatást is, akkor együtt van az egész színtársulat: főpapok, írástudók és vének. Nem resteltem a fáradozást, és konkordancia-szótárom alapján megállapítottam, hogy a szinopikusoknál 20 ízben szerepelnek együtt a főpapok és az írástudók, ill. ezek farizeusi válfaja, 15 ízben a főpapok és a nép vénei, s csak 3 ízben van együtt mind a három: *az Emberfiának sokat kell szenvednie a vénektől, főpapoktól és írástudóktól.* A főpapok pedig – mint a Jézus elleni nagy meccs legfőbb érdekeltjei – még 25 ízben szerepelnek egymagukban is. Úgy gondolom, hogy ezzel szolid módon tisztáztuk, hogy a mai evangéliumi szakaszban kik lehetnek azok, akikről Jézus megkérdezi: *Mi a véleményetek?*

Felelhetek ezek, szegények, akármit. Akár azt, hogy a gyerek semmiképpen nem pofázhat szembe az apjával; az a kisebb bűn, ha végül is nem megy ki dolgozni a szülőbe; tehát még mindig elfogadhatóbb az igentmondó, de nem teljesítő gyerek magatartása. Mondhatták volna azt is, hogy nem a duma számít, hanem az, hogy mégis kiment és dolgozott; tehát az teljesítette apja akaratát, aki végül is elment a szülőbe. A zsidó hagyomány képviseli mind a két nézetet. A szakirodalomból tudom, hogy *a parancsot kiadó isteni tekintély nem tisztelése és el nem ismerése megbocsáthatatlan vétek, ezzel szemben egy tőle parancsolt dolog nem teljesítése esetén még lehetséges a jóvátétel.* Ezzel szemben a Babiloni Talmud szerint, ha ígéretről van szó, akkor *az igazak keveset beszélnek és sokat tesznek, az istentelenekek pedig sokat beszélnek és nem tesznek semmit.* A kódexek alapján nem állapítható meg, hogy mit válaszoltak szegények Jézusnak. Hol az egyik fiút írják előre, hol a másodikat, s a megkérdezettek hol az elsőről, hol az utolsóról állítják, hogy az teljesítette apja akaratát. Hogyan is volt akkor? Az lett volna részükről az okosabb, ha azt válaszolják erre is, amit válaszoltak Jézus előző kérdésére: *Istentől vagy embertől volt-e János keresztsége?* Azt, hogy nem tudjuk. De nem akarták kitenni magukat annak a válasznak, amit erre kaptak volna Jézustól. Válaszolhatták volna azt is, mint igaz

zsidók, amit a szakirodalom alapján az előbb idéztem: Istennek sohasem mondhatunk nemet. De okosan tették szegények, hogy nem ezt válaszolták, mert megkapták volna Jézustól, hogy ez az Istenek mondott igen nem sokba kerül nekik, mert eszük ágában sincs az igent teljesíteni. Inkább meggyilkolják a vállalásra őket figyelmeztetőket, a prófétákat. Ezeknek a gyilkosoknak a folytatói, a fiai ők, ezért díszítik a próféták sírjait. Sőt, maguk is prófétagyilkosok, most is éppen erre készülnek. Az a legvalószínűbb, hogy a nemet mondó, de végül is a szülőbe kimenő gyerekekre szavaztak. S erre kapják azt a viszontválaszt, amit kaptak (ld.: Mt21,31). De ugyanezt kaphatták volna az előző két válaszkísérlet, probléma-megoldásuk esetén is. Szórolszóra ugyanezt. Miért?

Azért, mert van úgy, hogy az embernek már minden mindegy. Sztálin halála után, '54 januárjában a Gyűjtőben éhségstrájkot kezdtünk – a jogainkért. X-eseknek voltunk minősítve: nem írhattunk levelet, nem kaphattunk beszélőt és csomagot sem. A megbeszélrt reggelén vagy huszonötön nem vettük át a reggelit. Volt nagy ijedelem az operatívok körében. Dolgozni kezdtek, s a harmadik napon már csak hárman maradtunk: én a 35 éves ért korú és két délvidéki 20 éves, akiket Titó átdobott a határon. Az ötödik napon, elkezdtek mesterségesen táplálni – gumicsővel, tölcsérrel. Két társam ezt már nem vállalta. Engem elkülönítettek, s jöttek a látogatók – a minisztériumból. Az egyikük így elmélkedett: a haláltól nem fél, a többin meg már tülesett... A folytatás, amit nem mondott: *nem tudunk mit csinálni magával.* Jézusnak ezen a beszélőn, amikor megkeresik őt a főpapék már minden mindegy. Tisztában van vele, hogy már csak napok választják el a letartóztatástól (a szinoptikus evangéliumok szerint), s mondja, ami belefér.

Fölállítja tehát a főpapok-írástudók-vének fronttal szemben a másik frontot: a vámosok és az utcanők frontját. Ezek hittek Jánosnak, a Keresztelőnek. Ti pedig láttátok, hogy milyen hatással volt rájuk János, és ti ennek hatására se hittetek Jánosnak. Kérdezem: miért a vámosokat és az utcanőket emeli ki Jézus azokból, akik hittek Jánosnak? Hiszen Jézus maga is hitt neki. A Zebedeus-fiak is, Péter és testvére, András is hitt neki? Talán tetszenek Jézusnak ezek a foglalkozások? Nem tetszenek. Csak az tetszhetik bennük Jézusnak, hogy a társadalomnak azon rétegeihez tartoznak, amelyekből Jánosnak is, neki is sikerült tanítványokat szerezni. Ennek igazolására elég Mátéra és Mária Magdolnára gondolnunk. Csak ezen foglalkozásokat kultiválók sorából kerültek ki Jézus tanítványai? Szó sincs róla. Nem maradt fenn a tanítványok személyi igazolványa, de enélkül is tudjuk, hogy Péter Andrással együtt s a Zebedeus-fiak is halászok voltak. A szakirodalomból viszont az is tudható, hogy a Jézus korabeli Izraelben ezt a szakmát

nem sokra becsülték. Alighanem azért is, mert nem lehetett meggazdagodni belőle. Hogy a tanítványok másik, nagyobbik felének mi volt a foglalkozása, erről csak annyit tudunk, hogy főpapok, írástudók és vének nem akadtak köztük.

Nagyon megbotránkoztató dolgot fogok mondani. Jézus szeretett sarkítani. Kik beszélnek sarkosan? Akik magyarul akarnak beszélni, közérthetően, félreérthetetlenül. Csak a főpapok, írástudók és vének kívánták pokolba Jézust? Szó sincs róla. Az alpapok, a falvak zsinagóga-elöljárói, a kisvárosi tisztos polgárok is. Mindazok, akik nem szeretik a harsány prófétákat, s azokat, akik arról énekelnek, hogy nem lesz mindenkor így. Mindazok, akik tudják, hogy úgy lehetne bizony holnap is, ahogyan ma van, ha az ilyen Jézus-félék nem köpnének bele a levesükbe azzal, hogy holnapra megforgatják az egész világot. Mindazok a fal mellett járók, akik számára az élet nem egészen elviselhetetlen, s akik e rokonhelyzetük következtében találkoznak a főpapok, az írástudók és vének barátságos tekintetével. Az a sarkítás, hogy ezekről a gyalogjárókról Jézus nem beszél, csak az aktív, hivatásos gyilkosairól, akik a 72 tagú nagytanácsban egyenként a halálára szavaznak. Akiktől nem kértek szavazatot, azokról Jézus nem beszélt. Jézus számára ezek szerint kik a gyilkosok? Akiknek ez a mesterségük. A hatalomgyakorlók. A kiközösítők. Tehát éppen a főpapok, az írástudók, a vének.

Jézus sarkít. Nem a halászok hittek Jánosnak, hanem a vámosok és az utcanők. Mért sarkít Jézus? Üzen a főpapoknak, írástudóknak és véneknek: nincsen olyan megvetett társadalmi rétege Izraelnek, amelyben az Istennek ne volna több labdába-rúgási lehetősége, mint nálatok. Nincsen. Ti vagytok Isten számára a legreménytelenebb eset. Ti, akár mint osztály, akár mint személy. Erre van egy önfelmentő sztereotípiája az egész kereszténységnek. Ez: igen, igen, de hát ezek a zsidók. Nem lehet róluk ránk következtetni. Válaszolok erre a sztereotípiára. Nem vagyok zsidóbérenc sem, és antiszemita sem, mert nem kívánok a zsidóknak és nem akarok tenni a zsidóknak semmi olyat, amit nem kívánok magamnak. A zsidó nem utolsó népe az emberi történelemnek. Belőlük került ki a názáreti Jézus is, s a Hamvas Béla által emlegetett Hagymánynak nincs nagyon sok olyan méretű alakja, mint Jézus. Következésképpen a zsidó főpap, írástudó és vén nem lehet rosszabb, mint a nem-zsidó. A fent mondottak nemcsak a zsidókra érvényesek. Bármely nemzetre és vallásra is.

De hát ez prédikáció, s a padban ülők között aligha van főpap, írástudó, vén, vámos és utcanő. A sarkító Jézusnak nem kerülünk a szájára. A második vonalban vagyunk: alpapok, tisztos polgárok, halászok. A hatalomgyakorlásnak vannak totális módszerei. 1948-

ban minden felnőtt embert megkérdeztek, kívánja-e Mindszenty példás megbüntetését. Aki nem kívánta, így vagy úgy, de Jézus és Mindszenty sorsára jutott. Mindebből legyen világos, hogy lehet azért prédikálni úgy is, hogy nem emlegetjük azt az egy dénárt. Ámbátor annak, akinek több dénár kellett, jobb volt, ha 1948-ban elkerülte a kérdezőket. Nem lehetett elkerülniök! Miért nem? Ők voltak a kérdezők. Isten legyen irgalmas annak, aki több dénárt akar!

(2001.)

(Szerkesztői megjegyzés: Gyurka bácsinál az „egy dénár” prédikációs jelentőségét lásd pl. az előző Koinónia-számban - is...)

MERZA JÓZSEF

A KÖVETKEZŐ LÉPÉS...

(5.)

5. Akiket összetart Isten szeretete

Szép és fordulatos a mai szentlecke szövege. A pályára visszatekintő Pál emelkedett hangú mondatokban szól arról, hogy a jó harcot megharcolta, a hitet megtartotta, s készen várja őt az igaz élet koronája (2Tim4,7-8). Az Úr pártjára állt, amikor mások cserben hagyták és Ő majd elvezeti őt mennyei országának üdvösségére. Könnyen érthető, világos, megkapó szavak ezek. Ahogy most visszaemlékezem, magam is használtam középiskolás koromban, valamelyik magyar dolgozatom csattanós befejezésére. Sokaknak tetszik az egyházban ez a szakasz, ezért választották a szentmise leckéjének. Természetes, hogy amikor liturgikus szövegeket készítünk, egy kicsit szerkesztői feladatot is ellátunk. A pillanatnyilag szükségtelen összefüggésekre utaló részeket kivágjuk, a megvágott részeket úgy illesztjük össze, hogy egységes hatást keltsenek, jó legyen az olvasmány felépítése, adjon érthető tanítást, ne legyen túl hosszú, és így tovább. A Timóteushoz írt második levelet is megvágta a liturgikus szerkesztő, hogy alkalmassá tegye az igehirdetés számára. Kihagyott belőle két olyan verset, amely megbontotta volna a szöveg szárnyalását. Nem költői dolgokról van szó ezekben, nagyon is hétköznapiak a témák. Engedjétek meg, hogy felvegyem ezt a kivágott szakaszt és elmondjam azokat a gondolatokat, amelyeket e sorok ébresztenek bennem.

Mit tudunk meg belőlük? Pál sürgeti Timóteust, hogy igyekezzen hozzá, jöjjön minél előbb. Démász ugyanis